

Min karta

Var med och påverka **din framtid**

Information

Syfte med Min karta

Min karta är en metod som är framtagen för att öka delaktighet och inflytande hos ungdom. Metoden är sprungen ur VOSS, Vård- och stödsamordning. En etablerad metod som används för vuxna som är i behov av insatser från såväl region och kommun. VOSS är till för att skapa delaktighet och inflytande över de vård- och stödinsatser som brukaren får samt samordna insatser. Detta är taget ur *integrerad psykiatri* som är ett evidensbaserat behandlingsprogram som stöds av bred forskningsevidens och beprövade kliniska erfarenheter.¹ Att samverka gör vården, stödet och rehabiliteringen effektivare och skapar insyn och förståelse för respektive huvudmans uppdrag.

Min karta är inspirerad av VOSS kartläggningsfas som tar fram individens mål där ungdomen kartlägger sig själv med stöd av en professionell. Kartläggningen är omarbetad för att passa ungdom och tar tre till fyra träffar att genomföra. När kartläggningen är klar görs en analys av den professionelle som tar fram ungdomens önskan om förändring samt resurser och hinder. Utifrån analysen väljer ungdomen ut vad den finner viktigt att börja jobba med och formulerar sina mål. Dessa mål ska kunna användas i Samordnad individuell plan (SIP), för att ungdomen ska ha med sina egna mål, vad hen är bra på och på vilket sätt hen kan ta eget ansvar för att förändra sin situation. Om ungdomen inte vill vara med på sin SIP ska en företrädare kunna ta med sig ungdomens målformulering så den lyfts i SIP. Detta gäller även vid Nätverksmöten eller andra mötesformer när ungdomens liv diskuteras. Om en SIP eller annat möte inte är aktuell arbetar den professionelle med målformuleringen som förs över i ungdomens Genomförandeplan. Arbetsbladen är också hjälpmedel för att skapa struktur och tydliggöra ungdomens behov och önskemål samt kartlägga nuvarande situation och samla information.

Varför ska ungdomar göras delaktiga?

Delaktighet i planering av insatser handlar om att vara med i beslut om viktiga händelser i sitt eget liv och att uppleva att man har inflytande över beslut som påverkar det egna livet.²

”Att få möjlighet att påverka leder till ökad motivation och intresse, på detta sätt kan också barnets förståelse för sina behov och önskningar utvecklas över tid. Barn som ges möjlighet att vara delaktiga blir mer motiverade och intresserade i vardagliga situationer och får därmed en högre kontroll över sitt liv. Att vara delaktig i planerings- och beslutsprocessens olika steg kan göra att barnets egen förståelse för sina behov och önskningar utvecklas. Genom att vara delaktig blir barn skickligare i att kommunicera, prioritera och formulera sina behov, det vill säga att uttrycka och visa sitt perspektiv. Kom ihåg, för barn är det en rättighet att komma till tals inte en skyldighet.

¹ Brain, Landqvist-Stockman, Olsson, (2014).

² SKR.

Barn är kompetenta. En annan aspekt av delaktighet är att bli sedd som trovärdig, kapabel och kompetent. Vuxna kan ofta underskatta barns kompetens, uppleva dem som sårbara och därmed hindra deras delaktighet. Förutsatt att barn får förbereda sig och får frågor och information på ett sätt som de förstår, kan de reflektera över sig själva och uttrycka sina behov. Fokus ska vara på att skydda barnet i **deltagandet** men inte **från deltagandet**. Det betyder att man behöver anpassa miljön och skapa strukturer uppbyggda för att passa barn.

Barn och föräldrar har olika perspektiv, ofta är det föräldrar som representerar sina barn i olika sammanhang och framför deras åsikter. Detta ses som naturligt då det är de som bäst känner barnen. Dock finns en risk med detta då det visat sig att barn och deras föräldrar har olika utgångspunkter och även tycker olika ibland. Barn lever t.ex. oftare i nuet vilket kan påverka deras upplevelse av en situation och vad de upplever som viktigt.”³

Den 1 januari 2020 blev FN:s barnkonvention svensk lag. Min karta har tagit de fyra grundprinciperna i beaktande och är framförallt framtagen för att förverkliga artikel 12.

Fyra grundprinciperna:

- Artikel 2 handlar om alla barns lika värde och rättigheter. Ingen får diskrimineras. Barnkonventionen gäller för alla barn som befinner sig i ett land som har ratificerat den.
- Artikel 3 anger att det i alla åtgärder som rör barn i första hand ska beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Begreppet ”barnets bästa” är konventionens grundpelare och har analyserats mer än något annat begrepp i barnkonventionen. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall och hänsyn ska tas till barnets egen åsikt och erfarenhet.
- Artikel 6 understryker varje barns rätt till liv, överlevnad och utveckling. Artikeln handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.
- Artikel 12 lyfter fram barnets rätt att bilda och uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör honom eller henne. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.⁴

Barn som experter på sina liv

Barn måste få vara delaktiga i stödinsatser och beslut som påverkar dem. Det är en rättighet enligt barnkonventionen. När barnen själva är delaktiga blir också stödinsatserna bättre. Gemensamt för många barn som Barnombudsmannen pratat med upplever att vuxna inte lyssnat. Många barn berättar att de inte fått tillräckligt med information och på så sätt lämnats ensamma utan stöd. Barnen berättar att de vill vara delaktiga i att utforma de stödinsatser som erbjuds så att stödet anpassas efter just deras behov och önskemål.⁵

³ Uppdragpsykiatri SIP för barn.

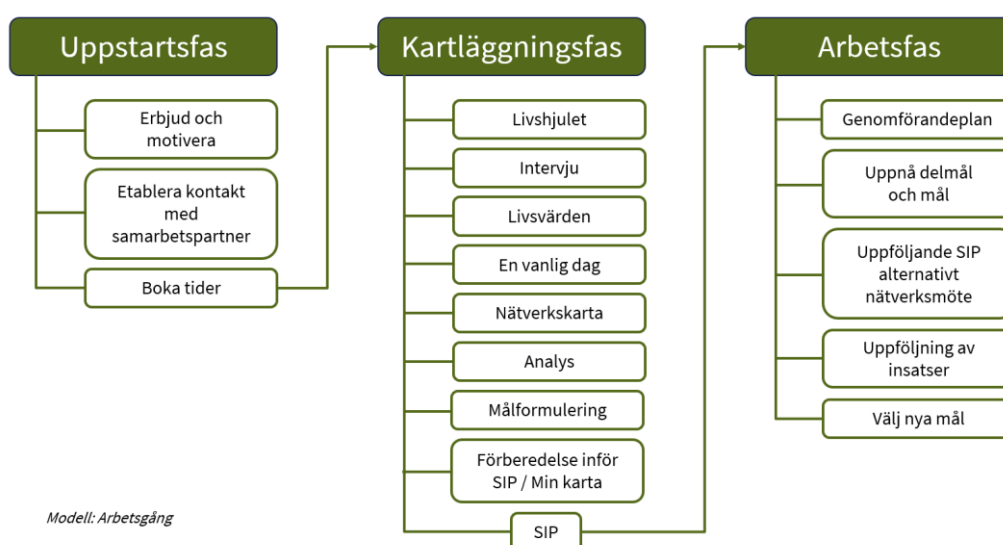
⁴ Barnombudsmannen barnkonventionen.

⁵ Barnombudsmannen webbutbildning barnets rätt till stöd.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har sedan 2013 stöttat forskningsprojektet Målkonflikter i socialtjänstens arbete med utsatta barn där syftet med studien var att undersöka relationen mellan barns rätt till delaktighet och deras rätt till skydd och stöd från samhället. ”Resultaten i studien visar på att barns röster och beskrivning av sin situation tappats bort på vägen samt att skydd och stöd till barnet kan vara beroende av att barns rätt att komma till tals tillgodoses. Att skydd till barn skulle främjas av att barns rätt till delaktighet tonas ned kan inte bekräftas av undersökningen som tvärtom visar att skydd utan delaktighet riskerar att leda till att barn lämnas ännu mer utsatta och utan möjlighet till röst. Inför införlivandet av barnkonventionen i svensk lagstiftning talar resultaten från denna studie för ett byte av perspektiv där barns rätt till delaktighet prioriteras.”⁶

Kartläggningens utformning

Kartläggningen består av fem arbetsblad som tar ungefär 3-4 tillfällen. Vid första träffen genomförs arbetsbladet *Livshjulet*, som sedan följs av *Intervjun* och *Livsvärden*. Sista kartläggningsträffen genomförs *En vanlig dag* och *Nätverkskartan*. När alla kartläggningsblad är ifyllda går de professionella genom alla blad och gör en analys som tar fram önskingar om förändring, resurser och hinder i arbetsbladet *Analys av kartläggningsfas*. Vid fjärde tillfället går den professionelle igenom analysen med ungdomen. Utefter analysen formulerar ungdomen sina egna mål i arbetsbladet *Målformulering*.

⁶ Heimer, Näsman, Palme (2013).

Referenser

Björn Nilsson, Anna-Karin Waldemarson *Kommunikation, samspel mellan människor* (2016) Lund: Studentlitteratur AB.

Cecilia Brain, Susan Landqvist-Stockman, Hasse Olsson, Holmbergs (2014), *Integrerad Psykiatri- case management i teori och praktik* Lund: Studentlitteratur AB

Maria Heimer, Elisabet Näsman med Joakim Palme *Rättighetsbärare eller problembärare? Barns rätt att komma till tals och socialtjänstens insatser* (2013) Stiftelsen Allmänna Barnhuset, Uppsala universitet

<https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/barnkonventionen/>

https://www.barnombudsmannen.se/webbutbildning/barnets-ratt-till-stod/story_html5.html

<http://www.uppdragpsyiskhalsa.se/sip/sip-for-barn/oka-barns-delaktighet-i-sip/>

<https://www.uppdragpsyiskhalsa.se/sip/sip-for-barn/>